

feedback

Nieuwsbrief van het Productschap Diervoeder - juli 2003

Verplichte risicobeoordeling

Voortaan alleen 'gekende voedermiddelen'

Bedrijven mogen vanaf 1 januari 2004 alleen gekende voedermiddelen gebruiken op basis van een HACCP-**risicobeoordeling**. Hiertoe heeft het Productschap Diervoeder een databank geopend op www.pdv.nl.

De risicobeoordeling biedt beter inzicht in de samenstelling van en mogelijke risico's voor diervoeders. De maatregel is een van de lessen die is getrokken uit de MPA-affaire in 2002. Hiermee wordt voortaan voorkomen dat GMP-gecertificeerde bedrijven gelegenhedspartijen kopen zonder te beschikken over de vereiste risicobeoordeling. De verplichte risicobeoordeling is opgenomen in de GMP⁺-regeling. Gecertificeerde bedrijven mogen alleen voedermiddelen gebruiken waarvoor een generieke risicobeoordeling is opgenomen in de Databank Risicobeoordelingen Voedermiddelen (DRV) van het Productschap Diervoeder. Om in de databank te worden opgenomen moet het product voldoen aan de eisen die nationale en Europese wetgeving stellen. Bovendien moeten eventuele risico's van voedermiddelen beoordeeld zijn volgens de criteria van de Handleiding HACCP diervoedersector en ze moeten beheersbaar zijn. Voor GMP-gecertificeerde bedrijven waarvan de risicobeoordeling van hun producten nog niet in de DRV zijn opgenomen, geldt een overgangsperiode tot 31 december 2003.

Gevaren

In de loop van 2003 wordt in de databank voor alle reguliere grondstoffen een risicobeoordeling opgesteld. Inmiddels bevat de DRV risicobeoordelingen van ruim honderd voedermiddelen. Om een product aan te melden voor opname in de DRV, moet het bedrijf een formulier opsturen naar het PDV. Hierin staan de naam, de

samenstelling en een risicobeoordeling van het product. In de risicobeoordeling staan de volgende zaken:

- de gevaren per productiefase (teelt,

- oogst/bewaring, transport/opslag of de bewerking/verwerking);
- de melding of het om een chemisch, fysisch, microbiologisch of emotioneel/ethisch gevaar gaat;
- of de kans op en de ernst van het gevaar klein, matig of groot is;
- een risico-inschatting volgens de HACCP-handleiding PDV;
- welke norm in de wetgeving of welke streefwaarde er bestaat voor het gevaar.

Second opinion

Het productschap wint over de risicobeoordeling een second opinion van externe experts in. Daarna wordt het voorstel voorgelegd aan het College van Deskundigen Diervoedersector. Na goedkeuring neemt het productschap het product op in de databank. De opnameprocedure wordt afgerond binnen drie maanden na het indienen van de aanvraag. Kijk voor meer informatie ook op www.pdv.nl.

Kaderwet Diervoeders

PDV: dubbel werk voorkomen

Het Productschap Diervoeder (PDV) is het in grote lijnen eens met het inmiddels door de Tweede Kamer aanvaarde wetsvoorstel Kaderwet Diervoeders. Wel waarschuwt het voor het gevaar van dubbel werk.

Het productschap juicht het toe dat er bij de overheid politieke verantwoordelijkheid komt voor voerdersveiligheid. Het verwacht dat de wet binnen een jaar van kracht zal zijn, mits de Eerste Kamer ermee instemt. Goedkeuring van het voorstel betekent een verandering in de verhouding tussen overheid en productschap. Het wetsvoorstel is volgens het PDV echter niet volledig

duidelijk over de vraag hoe de verantwoordelijkheidsverdeling precies wordt ingevuld.

Het wetsvoorstel pleit voor het 'toezicht op toezicht'-model: de overheid houdt toezicht op het controlesysteem van het PDV. Het voorstel erkent daarbij het huidige kwaliteitsborgingssysteem GMP van het productschap.

vervolg op pagina 2

Afscheid Kienhuis van 'dynamische sector'

Na veertien jaar legt voorzitter Kienhuis de voorzittershamer van het Productschap Diervoeder (en de overige akkerbouwproductieschappen) neer. Hoe kijkt hij terug op deze periode en wat is zijn visie op de toekomst van de diervoedersector?

Jan Kienhuis

"Ik kijk met heel veel voldoening terug op mijn voorzitterschap. Ik heb mogen werken in een sector die de afgelopen jaren grote veranderingen heeft ondergaan, zoals de schaalvergroting binnen de sector en de versterking van de ketensamenwerking. Zij hebben voor een sterke dynamiek gezorgd. Voor het Productschap Diervoeder betekende

dat sterke nadruk op de kwaliteitsborging van de diervoedersector en de samenwerking met de dierlijke productieketens en productschappen." "Er waren de afgelopen jaren crises, maar er zijn ook grote stappen gezet. De eerste die ik me herinner, is het besluit in 1992 van de diervoedersector om een centrale rol bij het productschap neer te leggen inzake de kwaliteitsborging en kwaliteitscontrole. Vanaf die tijd is het GMP-systeem ingevoerd, als eerste in Europa. Een essentiële vervolgstap was in 1999 de uitbouw met de risicobeoordeling HACCP tot het GMP+-systeem. Deze heeft betrekking op alle stappen in de

diervoederproductie, van grondstoffen tot eindproductie. Er is gekozen voor een borging van de hele grondstoffenketen. Naar aanleiding van de MPA-affaire van vorig jaar, volgde de versterking van de individuele verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van producten van elk bedrijf in de diervoederketen. Al die slagen gebeurden

steeds in goede samenwerking, binnen de diervoederketen zelf en de laatste jaren ook met de vervolgschakels."

Geen plaats voor knoeiers

"Het GMP+-systeem is nu redelijk uitgekristalliseerd en erkend. Belangrijk is ook dat het productschap de certificatie en controle per 1 juli 2003 in handen heeft gelegd van onafhankelijke certificerende instellingen. Als belangrijkste vervolgstap zie ik nu de uitwerking van de samenwerking met de rijksoverheid op grond van de Kaderwet Diervoeders. Ik had daar graag zelf nog aan bijgedragen, maar laat het ook met vertrouwen over aan mijn opvolger. De diervoedersector neemt een heel voorname plaats in binnen de voedselketen. Er is de laatste jaren hard gewerkt aan een transparante en integere diervoedersector, waarbinnen geen plaats is voor knoeiers. Ik ben er van overtuigd dat de sector er alles aan zal doen om dat waar te blijven maken. Het productschap zal daar ongetwijfeld ook een wezenlijke bijdrage aan blijven leveren."

Theo Meijer nieuwe PDV-voorzitter

Theo Meijer wordt de opvolger van Jan Kienhuis als voorzitter van het Productschap Diervoeder en de overige akkerbouwproductieschappen. Meijer is sinds 1996 lid van de Tweede Kamer voor het CDA en was in 1998 en 1999 voorzitter van de Parlementaire Enquêtecommissie Vliegkamp Bijlmermeer. Momenteel is hij nog voorzitter van de Vaste Kamercommissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. In de periode vóór zijn kamerlidmaatschap heeft hij onder meer 22 jaar gewerkt voor het ministerie van VROM, met als specialisme milieuhygiëne. Theo Meijer treedt per 1 september 2003 aan als voorzitter.

vervolg van pagina 1

Kaderwet Diervoeders

Johan den Hartog, secretaris van het PDV, pleit ervoor dat de overheid haar toezicht afstemt op de bestaande kwaliteits- en veiligheidsborging op basis van GMP in de diervoedersector. "Er moet sprake zijn van aanvulling, en-en, niet van uitsluiting, of-of. Dit geldt ook voor de uitvoering van de kwaliteitscontrole. Het wetsvoorstel stelt dat de Rijksdienst voor de keuring van Vee en Vlees dit gaat doen. Dat kan, mits de aard en de omvang van de controle worden afgestemd met wat productschappen en bedrijven nu al doen op dit gebied. De overheid moet dus weten hoe ons kwaliteits-systeem werkt, anders wordt dubbel werk verricht. Dat kan natuurlijk niet de bedoeling zijn."

Overheidsingrijpen

De kaderwet houdt ook in dat het voorzorgsbeginsel gaat gelden binnen de diervoedersector. Dit betekent dat de overheid kan ingrijpen als er mogelijk gevaar voor de voedselveiligheid dreigt, ook al staat die dreiging wetenschappelijk nog niet voldoende vast. Het PDV onderschrijft dit beginsel, onder voorwaarde dat overheidsacties aansluiten bij de Europese wettelijke kaders voor het voorzorgsprincipe en er geen nationale afwijkingen zijn. Veel van de diervoederregelgeving wordt nu bepaald door de Europese Food Law. Het productschap vindt dat voor het voorzorgsbeginsel dezelfde bepalingen moeten gelden als voor de internationale regelgeving.

Grenswaarden voor mycotoxinen

Het Productschap Diervoeder heeft afkeur- en actiegrenzen voor mycotoxinen opgenomen in de GMP⁺-regeling. Uit door het PDV geïnitieerd en gefinancierd onderzoek blijkt dat de niveaus mycotoxinen in diervoeders geen gevaar opleveren voor de volksgezondheid. Wel kunnen sommige mycotoxinen nadelige invloed hebben op de prestatie van landbouwhuisdieren.

Mycotoxinen zijn stoffen die door schimmels worden gevormd in landbouwproducten. Sommige worden gevormd bij nat weer op het veld, andere bij een te natte bewaring van graan. Om de voederveiligheid te kunnen borgen, heeft het productschap een actieplan opgesteld voor de grenswaarden van de mycotoxinen. De grenzen zijn op rantsoenbasis en gelden voor de mycotoxinen DON, Zearalenon en Ochratoxine A. Uit onderzoek blijkt dat van alle mycotoxinen, alleen deze drie nadelig effect kunnen hebben op landbouwhuisdieren. Ze kunnen bijvoorbeeld de groei remmen en vruchtbaarheid doen afnemen.

Analysemethoden

Om afkeur- en actiegrenzen te kunnen waarborgen, moet er goed inzicht zijn in de mycotoxinegehalten in diervoeders. Hiertoe wordt het huidige

monitoringssysteem aangepast. Zo moeten grondstofleveranciers en mengvoederbereiders voortaan mycotoxinegegevens beschikbaar hebben. Het type grondstof, de aard van het gevaar en de herkomst bepalen de frequentie van analyse. Bovendien blijkt er binnen de diervoedersector behoefte te zijn aan eenduidige analy-

semethoden voor mycotoxinen in diervoeders. Een expertgroep gaat de beschikbare analysemethoden in kaart brengen en de bruikbaarheid ervan testen. Om de genomen maatregelen uit te kunnen voeren, moet er namelijk zo snel mogelijk duidelijkheid komen over de betrouwbaarheid van de analysemethoden.

Kwaliteit in de keten

De tijd dat de Nederlandse agri- en foodbusiness zich op wereldmarkten succesvol kon positioneren op basis van een (kost)prijsvoordeel ligt achter ons. De focus in de afzet van onze vleessector verschuift dan ook steeds meer naar die Europese afzetkanalen waar we onze producten vers kunnen afzetten. Markten waar we ons kunnen en moeten onderscheiden in zaken als categorymanagement, logistiek, versheid, kwaliteit en voedselveiligheid.

Voor de agro- en foodsector - en in het verlengde daarvan voor de diervoedersector - betekent dit een forse omslag van bulkgericht denken naar een strategie van toegevoegde waarde. Van kwantiteit naar kwaliteit. Een proces dat moeizaam verloopt en veelal te langzaam gaat. De wanvertoning over de invulling van IKB Varkens is hiervan een triest voorbeeld.

Ook in de diervoedersector zien we dat het poldermodel soms ertoe leidt dat het tempo van verandering bepaald wordt door de langzaamste speler. Maar hoe moeizaam ook, we moeten en zullen in de food- en feedsector die omslag maken. Simpelweg omdat er geen alternatief is. De foodsector zal dus steeds indringender de eisen van afnemers vertalen naar de voorliggende schakels in de kolom. Onder andere op het gebied van traceability. Het is voor een adequate traceability absoluut noodzakelijk dat de diervoederleverancier zowel de kwaliteit als de herkomst van alle grondstoffen kent. De discussie binnen de diervoedersector over deze eis met betrekking tot

herkomst is in het licht van de eisen in de voedingsmiddelenindustrie een achterhoedegevecht.

Een tweede uitdaging voor de sector ligt in een betere invulling van de productaansprakelijkheid. Met een weinig indrukwekkende modelverklaring waarin 'de directie zich verantwoordelijk verklaart voor een adequaat kwaliteitsbeleid' komen we er niet. Verbetering van de handhaving van het geformuleerde beleid moet naar mijn mening via de portemonnee van de individuele ondernemingen in de diervoedersector worden georganiseerd.

Risico's moeten daarbij op bedrijfsniveau worden verzekerd, zodat eventuele claims voor productaansprakelijkheid kunnen worden uitgewonnen. Zo'n verzekering is absoluut mogelijk tegen acceptabele premies. Maar dan moet een bedrijf de zaken wél perfect voor elkaar hebben. Een groot aantal diervoederbedrijven is keihard aan het werk om hier een slag te maken. Ik wens ze daarbij veel succes.

Paul Jansen

Vice President Supply Chains
Bestmeat Company

Aparte code voor elke vracht

"Als je een oogje dichtknijpt voor de kwaliteit, ben je verkeerd bezig." Aldus Pieter Theeuwes, die laat zien hoe zijn bedrijf de aangescherpte GMP-regels toepast.

Pieter Theeuwes van mengvoederbedrijf Theeuwes in Ulicoten doet er niet moeilijk over. Ook voor de nieuwe maatregelen ter verbetering van het Tracking & Tracingsysteem, zoals de registratie van de Unieke Bedrijfsnummers (UBN) van de afnemers, wordt het computersysteem gewoon weer aangepast. "We hebben in ons systeem nog wel meer gegevens van onze afnemers. De mestnummers van bedrijven bijvoorbeeld. Die UBN's kunnen er dan ook nog wel bij." Theeuwes verwacht er geen problemen van. "Het enige is dat wij op dit moment nog niet in de UBN-databank kunnen kijken." Theeuwes behoort tot de eerste lichter GMP-bedrijven. "We zijn er meteen in 1992 mee begonnen. Doe je niet mee, dan loop je uiteindelijk vast, want je klanten vragen erom," vertelt Pieter, hoofd Kwaliteitszorg van het bedrijf. Pieter Theeuwes is de kleinzoon van de oprichter en met zijn broers Christ en Henk mede-eigenaar van het bedrijf.

Theeuwes (25 man personeel) produceert jaarlijks 97.000 ton mengvoeder, waarvan bijna tachtig procent varkens- en twintig procent rundveevoer. "En verder nog wat pluimveevoer, paardenbrok en fazantenvoer." Het bedrijf heeft 250 recepturen.

Ook in België GMP+

Meer dan de helft van de omzet wordt gerealiseerd in België. Theeuwes heeft daar in 1988 twee mengvoederbedrij-

Pieter Theeuwes

ven overgenomen. De productie is overgeheveld naar Ulicoten. Ook in België wordt inmiddels een GMP+-systeem opgezet. "De normen zijn net zo streng als in Nederland."

Weinig handbijstort

Theeuwes heeft het productieproces met het oog op tracking & tracing zoveel mogelijk geautomatiseerd. De handmatige werkzaamheden zijn tot een minimum beperkt. Dat vermindert de kans op vergissingen en fouten. "We hebben hier maar weinig handbijstort. Alleen medicijnen worden nog met de hand gewogen en handmatig toegevoegd."

"In september krijgen we weer een nieuw computerprogramma," vertelt Pieter. "Elke vracht kan dan met een

C O L O F O N

Feedback is een uitgave van het Productschap Diervoeder voor ondernemingen en organisaties in de keten van feed tot food.

Samenstelling en productie:

PRLT food & agribusiness communicatie,
Zoetermeer
Productschap Diervoeder

Vormgeving:

Vincent Schepman

Fotografie:

Marcel Bekken, Hans Dijkstra

Drukwerk:

Joh. Enschedé Amsterdam

Productschap Diervoeder

Postbus 29739
2502 LS Den Haag
T +31(0)70 370 85 03
F +31(0)70 370 82 90
E pdv@hpa.agro.nl
www.pdv.nl

aparte code worden ingevoerd. Je kunt dan nog beter zien in welke silo's de producten zitten. We proberen het zo te organiseren dat er per silo partijen inzitten van niet meer dan twee à drie verschillende leveranciers. Als dat er namelijk teveel worden, zie je door de bomen het bos niet meer." Grondstoffen mogen uitsluitend gelost worden, als ze een losnummer hebben. Pieter: "Je moet weten van wie een product is. Je hebt wel eens dat je in één keer van twee, drie handelaren tegelijk tarwe aangeleverd krijgt. Maar van wie is het als er iets mis is gegaan met de tarwe? Met een systeem van losnummers is dat een stuk eenvoudiger te achterhalen."

Eigenaar altijd aansprakelijk

Concessies aan de kwaliteitszorg zijn uit den boze, vindt Theeuwes. "Als je een oogje dichtknijpt voor de kwaliteit, ben je verkeerd bezig." Met de invoering van een verantwoordelijkheidsverklaring voor een adequaat kwaliteitsbeleid heeft hij dan ook geen moeite. "Als eigenaar van een bedrijf ben je altijd aansprakelijk. Het ergste dat je kan overkomen, is dat voor enkele maanden je GMP-certificaat wordt ingetrokken. Hoe ga je dat je klanten uitleggen?"

PDV: ondanks tekort lagere heffing

Het Productschap Diervoeder kampt met een structureel tekort van € 500.000,- per jaar. Dit komt door de teruggelopen heffingsopbrengsten. Deze zijn gekoppeld aan de voerafzet die daalt door de inkrimping van de veestapel. Bovendien heeft het schap voor 2003 een extra tegenvaller van € 600.000,- als gevolg van de vogelpest. Om het gat in de begroting te dichten heeft het productschap enkele bezuinigingsmaatregelen getroffen en onderzoekt het mogelijkheden voor een efficiëntere bedrijfsvoering. Bovendien leiden de verzelfstandiging van het Bureau Bevordering Mestafzet, het overdragen van de uitvoering van de GMP-certificatie aan onafhankelijke certificerende instellingen en de opheffing van de Stichting Informatie- en Kenniscentrum Diervoedersector (2004) tot structureel lagere lasten. Dit alles maakt het mogelijk dat het productschap met ingang van 2004 de tarieven voor de heffingen kan verlagen. Hiermee verwacht het schap de diervoedersector, die kampt met de gevolgen van diverse dierziekten, te kunnen ondersteunen.

